

Редакторан ағло

Нохчийн литературин-исбаьхьаллин альманах дуйххьара арадала доладелла нохчийн къам махкахдаьккхинчуьра цадирзича, 1958 шарахь, «ДоттагIалла» це а йолуш. Цу заманахь цуьнан тираж 3000 яра. Цул тIаьхьа догIучу шерашкахь тираж хийцалуш ю, 1500-1250-не кхаччалц. 1968 шарахь тираж 3500 хьалаяьлла, 1971 шарахь 5850 экземпляр тIера 8050 тIе кхаччалц. 1980 шерашкахь 5960 экземпляр. Советан Iедал чIагIделла зама ю иза, нохчийн мотт а, нохчийн истори а Iамо, йовза луучунна дуйхьал хилла, къоман культура хьаьшна хилла йолу зама.

Ахмадов Муса «Орга» журналан коьрта редактор волчу шерашкахь (1990-93 шераш) журналан тираж 5000 яра. «Ерриг тираж журналана йиначу подписки тIехь яра. Соьга кхин а алсамъяккхалур яра тираж «Остановись», аьлла, лакхара кехат ца деанехьара», – дийцира Мусас. Оццул хьагам болуш хилла нохчий шен матте а, шен къоман культуре а.

Оцу подписки хьокъехь хӀун болх бора аша, Муса, хӀинца а къахъегийтахь вайга иштта, ас шега аьлча, Мусас доцца жоп делира: «ХӀетахь кхин нах бара...».

Ши миллион гергга долчу нохчийн къоман цхьаъ бен доцчу журналан тираж 1000 ю. 2017-чу шеран декабрь баттахь журналана язвелла 300 стаг вац хӀокху денна. Ойлаян дуккха а хӀума ду кхузахь. Мича яхана нохчийн яхь, нохчийн сий? – боху хаттарш а кхоллало. ХӀора нохчи ву ша бохуш, цӀе лелочуьнгахь хӀунда яц-те и яхь, вайн ворхӀе дайшкахь дуьйна нохчичух нохчи вина йолу, шен къомах доглазар хӀунда дац-те хаалуш?!

Шина тӀамах хьалхадаьллачу къоман иэс дан ца дайта, синъоьздангал- лин бух кхолла чӀогӀа оьшуш а, мехала а ду нохчийн маттахь арадолуш долу журнал, киншка, газет.

«Нахехь ахча ма дац» – бахьана хӀоттор ду цхьамма. Бакъ дац. Денна телефонаш тӀе а, мел ца оьшучунна а ца кхоадо вай соьмаш, амма нохчийн маттанна кхоадо. Чохь еза йийбарш, пхьеглаш, духарш оьцу вай, амма киншкаш ца оьцу. Киншкина, журналана доьхкина ахча шозза сов юхахир ду. Адамна кхиарехь, хӀума довзарехь, ойлаярехь гӀодо дешаро.

Кхечара олу, лакхара тӀедожо, тӀедилла дезара журналана а, газетана а язвала. Цунна а жоп дала лаьа: нохчий, яхь йолуш хила, нохчийн йоза ламаде, аьлла тӀедожичий бен вайх нохчий хуьлуш дацахь, вайх дан а хӀун до, кхидӀа даха а хӀунда деха, деза хабарш а дуьйцуш.

«Нохчийн мотт беза, оьшу» – боху къамелаш до, хабарш дуьйцу вай, амма гӀуллакхца ца чӀагӀдо аьлларг. Бехказлонаш лӀьху, амма бехке вай ваьш ду, нохчий. Кхечу къаьмнех болчу нахана оьшур бац вайн мотт, вайн журнал, газет; цара шайчеран сий-ларам бийр бу. Цундела ду церан меттан а, культурун а хьал-де дика.

Хлора нохчочун доьзалехь, доьшуш цхьа а вацахь а, нохчийн маттахь газет а, журнал а хила дезара. Нохчийн маттахь долу йоза-дешар хууш-м хлора а нохчи хила везара. Нохчийн маттахь деша ца хиъча, эхь дуй хаъал синкхетам хила а безара хлораннан а. Вайн дайша весетана битина вайн Нохчийн мотт доьза ца байта оьшу нохчийн маттахь арадолуш долу журнал, газет, киншка.

Шен ненан мотт халкъо,

Сий ойбуш, лалашбахь,

Цу халкъан парглато

Цхьаммо а хьошур яц.

Ша вехачу а, тлейоглу йолчу а заманийн дикка ойла а йина, къоман историн некъ, цуьнан дика-вон шен ойланех, сих чекхдаьккхина, аьлла хлара маьне дешнаш поэто-къонахчо Мамакаев Мохьмада. Уьш вайн дахаран къилба ца хилахь, мотт а боцуш, сий а доцуш, синна парглато а йоцуш, вай муьлш хилла а, муьлш ду а ца хууш, диса кхерам бу вайна тлехлоьттинарг.

Мамакаев Мохьмада, Ошаев Халида, Сулейманов Ахьмада, Айдамиров Абузара кхин а яхь йолчу къонахаша шайн дахар ца кхоош, лутьрачу ледалца къийсина йолу нохчийн меттан парглато ю вайгахь тахана, тлаккха хлорамма а доладе вай вешан меттан, оьздачу дайн тлаьхье а хилий даха вай!

P.S. Хлокху журналан мужалта тлехь долу сурт 1971 шарахь арадолучу «Орга» альманахан мужалт тлера схьаэцна ду, цу заманахь альманахан коьрта редактор Мамакаев Мохьмад хилла. Мамакаев Мохьмаде болчу лерамца редакцин кхеташоно барт бина, и сурт меттахлоттийна.